

YABANCILAŞMA; ÜNİVERSİTEDE SOSYAL YAŞAM

EVİNDAR AYDIN

Dicle Üniversitesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği Öğrencisi

Üniversiteler, öğrenci yurtları, öğrenci evleri, kafeler, kantinler... Kısaca gençliğin üretmeden, düşünmeden, çalışmadan, emeksizce hayatlarının en verimli olabilecek yıllarını tükettikleri mekânlar. Burada yetişen varlıkları tanır mıyız? Tanımak zor! Çünkü onlar, her şeye yabancı...

Hiçbir yerden gelmeyen, hiçbir yere gitmeyen, aynı zaman da hiçbir yerden olmayan, hiçler ordusu!!! Ne kadar bildik ve ne kadar yabancı, kendisi de biliyor eksikliğini bir şeylerin. Bazen kalabalığın ortasında, bazen yapayalnız kalınca hissedilen ‘ılık süt kıvamında bulanık bir hayat’...

Nedir yabancılaşma? İnsanlığın bugüne kadar getirdiği tüm birikimlerin, somut ve soyut yaşamsal deneyimlerin, Leyla’yı Leyla yapan aşktan tutun da, fabrikalarda üretilen arabalara kadar varlık nedeni olabilecek her türlü kavramdan korkak bir kopuşun temsilidir yabancılaşma! Bilinen bir kopuş-gidiş değildir. Süreç içerisinde sonucu gibi gelişir. Bir bakarsınız ki en çok da kendinize yabancısınız, aynadaki yüz en çok size uzaktır artık. Duyguları ise anlamsızlığın doruğunda kaplumbağa kabuğu misali yükümüş gibi görürüz. Ne sevgili, ne arkadaş, ne de aile bu yükü paylaşabilir. Artık kalbimiz bile zamanın geçmesini işaret eden bir saatin tik-tak ‘larıdır. Dün olanlardan habersiz, yarın olacıklara da ilgisizdir yabancı. Düşüncenin gücünden, varlığından ve tarihinden bi haber ‘düşünür’ yabancı, daha da doğrusu düşündüğünü sanır. Oysa yapılan sadece olaylar karşısındaki fizyolojik tepkilerin kelimelerde can bulmasıdır. Merhabalar ve nasılsınızlar gibi şursuz ve zavallı etkilere zavallı tepkilerle cevap verir. Düşüncenin derinliğinden uzaktır. Çünkü derinlerde boğulacağının

farkına varacak kadar da bilince sahiptir. Düşünüyorum demenin erdemi derinlere dalıp diplerden hiç olmazsa bir avuç kumla çıkmadır. Gerek düşünsel gerek duygusal boyutta tanımı bile zor olan yabancılaşma gençliğimizin dünyasına pek de yabancı değildir. Bütün olumsuz gelişmeler kolektif bir biçimde üstesinden gelinecek gibi olmayıp en çok öznesini açıktır. Ve kendisine yabancılaşma zamanla nesnelere en sonunda insanlara ve kavramlara yabancılaşır.

Madem insan kendi seçimlerinin ürünü idi peki nasıl oluyor da insana, seçimlere ve ürünlere bu kadar yabancılaşılır. İnsan –madde etkileşiminin sağlıklı olmadığı durumlarda ortaya çıkar. Ve unutmayalım ki insan-madde etkileşiminin en sağlıksız olduğu süreçler ve durumlar günümüz gençliğinde hayat bulmaktadır. Günümüz gençliği üretmeden yaşamının rehaveti içerisinde yabancılaşmaya mahkum hale gelir. İnsanın dört zindanı olan; doğa, tarih, toplum ve kendi zindanından çıkamamanın çirkin bir gerçekliğidir. Bir düşünürün belirttiği gibi yabancılaşmanın en büyük kaynağı üretimsizlik ve sosyal statüdür. Gerçekte de üretmeyen insan sırf tüketim objesine dönüşüp üretime yabancılaşmadan başlayarak en sonunda kendisine de yabancılaşarak bu süreci tamamlar. Hatta ve hatta bu bir süreç olmaktan çıkıp biyolojik olmaktan öteye gitmeyen bir yaşam formuna dönüşür. Baba parası, okul bursları, okul imkanları, v.b. olanaklar içerisinde yaşayan bir gencin bu süreçten en ağır yarayı alacağını tahmin etmek çok da zor değildir. Asıl unsur olmanın bilincine varamamanın sonucu olarak “tarihin öznesi” olan insan üretmediğindendir ki günümüzün nesnesi durumuna dönüşür. Herşeyden önemlisi insan olarak kendine bir misyon yüklememenin faturasıdır. Yabancılaşma adına akademi denilen ve tarih boyunca fikirlerin doğduğu yer olan üniversiteler çağımızda misyonunu yitirip üretimden çok uygulama ve sistemi yaşatma evlerine dönüşürken yabancılaşmanın ön ayağını oluşturur. Dipten gelen ve kontrolü dışında gelişen bu dalga karşısında gücünün farkında olmayan birey kendisini basit bir üniversite öğrencisi sıfatı ile sistemin kollarına bırakır. Diğer bir neden de bireyin geldiği kültürün, ailenin, eğitim sisteminin ve bütün olarak sosyal ortamın benzeri olmayan Amerikanvari bir eğitim sisteminin taklidi olan ve taklit olduğu içinde çift taraflı yabancılığın temsili olan üniversite sisteminin en orta yerinde bulunmasıdır. Kendine ait olmayan bu yaşam tarzına uyum sağlayamayan birey kendini yapmacık bir hayatın içerisinde bulur. Böyle bir durumda bireyin duygu ve düşüncelerinin kendine ait olduğu söylenemez. O ne kendisi olarak kalır ne de taklit ettiği tarzı yakalayabilmiş değildir. Ve bu taklit, bu sosyal süreç içerisinde bir intihara dönüşür.

Mühendislikten başlayarak örnekler verelim. Bilindiği üzere mühendisliğin kelime kökü ‘hendese’ dir. Bu da Ortadoğu dillerinde çizim ve geometri anlamına gelir. Yine bilinir ki çizim de geometri de yaratıcılığın ve üretmenin en dinamik olduğu alandır. Şöyle bir baktığımızda hangimizin üniversite yaşamında yaşadığı bir gerçektir. En bilinen haliyle mühendislik; var olan projelerin seri uygulanması olarak algılanmaktadır. Mevcut bilgilere bir şeyler eklemeyen papağanvari bir tarzla ezberle dönük eğitim sisteminden başka bir mühendislik anlamı da beklenemez. Bu da bütün bunların sanki bu dünyaya ait olmayan soyut bilgiler üzerinde çalışıldığı izlenimini yaratır. Doğal olarak bir mühendislik öğrencisi kendi mesleğine yabancılaşmaya başlar.

Bu yapay bilimselliğin baskısından kendini bulmaya çalışan bir genç kendini toplum ilişkilerinin rahatlığına bırakacaktır. Bu bırakış bilinç temelinde olmadığından kendini tutuş, yapmacık ve yönsüz davranışlar ile dolu arkadaşlık ilişkilerine dönüşür. Zamanla bu kişisel etkileşimler saygın bir amaca hizmet etmediğinden bir kısır döngüye dönüşür ve yerini çarpık menfaat içerikli yaklaşımlara bırakır. Bu arkadaşlıkların muhatabı olan şahıslardan zamanla soğuyan ve uzaklaşan genç en temel gençlik olayı olan arkadaşlığa da yabancılaşmış olur. Kendini insanlara karşı güvensiz ve de şüphe dolu hisseder. Bu anlamda şahsında ve arkadaşlıklarında kendini gerçekleştiremeyen birey, yaşamsal olan her şeyden kaçarak korkak bir yaratığa dönüşür.

Olayın bir diğer yönü de her şeyin maddiyata dönük olduğu günümüzde ailenin ve toplumun beklentilerine cevap olamamanın sorumluluğu altında kalarak gerçek bir ben olamamaktır. Kendisi olabilmenin yüksek idealleri ile anne-babanın küçük maddi beklentileri arasında gelgitler yaşayan genç, bir taraftan kendini oturtmaya çalışırken öte yandan geleceğini teminat altına almaya kalkışır ve anne-babanın isteklerini tam olarak gerçekleştirememenin korkusunu yaşar. Korku bilinçli değil de baskı ile var olduğunda ise bunalıma yol açar.

Sayıdığımız tüm bu örneklerin olumsuz etkilerine maruz kalan birey erken bir uyanış sergileyemediğinden uzun bu zaman zarfı içerisinde kendini işe yaramaz, korkak, sinik ve bütün bunların sonucu olarak yaratıcılığı körelmiş ‘değersiz’ bir varlık olarak görmeye başlar. Kendini değersiz gören, sevgilerini, düşüncelerini ve de ideallerini de değersiz görür, doğal olarak bunları yaşama cesareti yoktur. Zaten bunlarsız yaşayan bir birey yalnız kalmaya ve özünde yaşayan yabancılaşmaya mahkum hale gelir.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Yabancılaşmayı şahsın kendisi en ağır biçimde yaşadığından yine çözüm de bu şahıstan gelmelidir. Bahsettiğimiz sosyal nedenler kendi tercihi olmayabilir. Lakin bunlar karşısında çözüm üretebilecek bir birey yaratabilirse yabancılaşmanın çözümünün insanın kendi mücadelesi ile tamamlanacağı gerçeğine varılır. Bilinmelidir ki insan için kendi çabasından başka bir şey yoktur.
- Bütünüyle bir insan olmanın gereklerinden olan özbilinç, seçme yeteneği ve yaratıcılığın şahısta yaşam bulması yabancılaşmaya karşı bireyin kendi alternatif yaşamlar kurmasını sağlar.
- Eğitim sistemi insanın yaratıcı karakterine hitap edebileceği şekilde yeniden yapılandırılmalıdır.
- Meslek seçiminde gençlere en geniş çeşitliliğin bireyin yetenekleri ile örtüşecek tarzda sunulması.
- Bölümler arası geçişin kolaylaştırılıp bunun baskısız bir tercihe dönüştürülmesi.
- Maddi koşulların kişisel gelişimlerini destekleyecek bir baskı unsuru olmaktan çıkarılması.
- Derslere devamın zorunlu değil de gerekli olduğu bilincinin verilmesi gerekirse bu zorunluluğun ortadan kaldırılması.
- Mevcut bölümlerin ekonomik ve sosyal yaşamda işlerlik kazanması için gerekli düzenlemelerin yapılması.